

OKUL-AİLE İŞBİRLİĞİNE İLİŞKİN YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN ve VELİ GÖRÜŞLERİ

*Yrd. Doç. Dr. Habib ÖZGAN

**Zeynep AYDIN

* Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri ABD, ozgan@gantep.edu.tr

** Gaziantep Ünv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğr., zeynepaydin03@gmail.com

ÖZET

Bu araştırmanın amacı okul-aile iletişimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri doğrultusunda mevcut durumu betimlemek ve okul-aile işbirliğinin sağlanmasına yönelik çözüm önerileri geliştirmektir. Araştırma örneklemini Şanlıurfa ili Halfeti ilçesinde görev 120 öğretmen ve 20 yöneticiden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak Çelik (2005) tarafından geliştirilen öğretmen anketi ve araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır. Anketin güvenilirliği belirlemek için bakılan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.94 olarak bulunmuştur. Verilerin frekans ve yüzde değerleri hesaplanmış, nicel verilerin analizinde SPSS 15.0 paket programı, nitel verilerin analizinde ise Nvivo 8 programı kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda yönetici ve öğretmenlerin genel olarak okul-aile işbirliğine ilişkin olumsuz düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Yönetici ve öğretmenlerin okul-aile işbirliğine ilişkin görüşleri arasında cinsiyet, yaş, statü, branş, kıdem ve sınıf mevcudu değişkenleri bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yönetici, öğretmen ve velilerle yapılan görüşmelerde sorunların çözümlerine yönelik birçok ortak görüşlerin bulunduğu ancak işlevsel hale getirilmesinde her iki tarafında yönlendirme beklendiği bu yüzden sorunların devam ettiği tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: *Yönetici, Öğretmen, Veli, Okul-aile İşbirliği*

GİRİŞ

Bir ülkenin ihtiyaç duyduğu nitelikte insan gücünü sağlayabilmesi, temelde insan sisteminin başarısına bağlıdır. Hızla değişen çevresel koşullar ve toplumsal dinamizm her kademe ve düzeyde eğitime verilen önemin artmasına neden olmaktadır. Yeni nesillerin daha nitelikli yetiştirilebilmesi için eğitim süreci bugünün ve yarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde düzenlenmeli ve geliştirilmelidir (Gökçe, 2000). Eğitim-öğretim etkinliklerinin en önemli amacı bir ülkenin geleceği olan çocukları iyi insan ve iyi vatandaşlar olarak yetiştirmektir. Çocukların eğitiminde de okul, aile, çevre ve öğretmen gibi etkenler önemli rol oynamaktadır. Aile, daha önceki dönemlerde çocuğun eğitiminden birinci derece sorumlu iken, bilim ve teknolojinin etkisi altında ortaya çıkan hızlı toplumsal değişimler, ailenin sorumluluklarını okul gibi başka toplumsal kurumlarla paylaşmasına neden olmuştur (Işık, 2007).

Okul, çocuğun yaşamındaki en önemli toplumsal kurumlardan biridir. Okul kişiye yaşamında gerekli olacak değerleri ve bilgileri kazandırırken topluma uyum sağlaması için gerekli sosyalleşme becerilerini de kazandırmaktadır (Çelik, 2005). Okul, öğrenci, öğretmen, yönetici, veliler, yakın çevre ve eğitimle ilgili sivil toplum örgütleriyle bir bütün oluşturur ve var olan bütün unsurlar birbirleriyle etkileşim içindedir. Okulun belirlenen amaçlara ulaşabilmesi için öğrencinin toplumsallaşmasında okulun ve ailenin birbirlerini bütünlemesi ve tutarlılık göstermeleri sağlanmalıdır (Kebeci, 2006).

Eğitim sürecinin gerçekleştirildiği yer olan okullar, belirli bir sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal çevre içinde yer alır ve bu çevre ile karşılıklı etkileşim içinde varlıklarını sürdürürler. Okullar, okul dışı çevreyi etkileyebildiği gibi söz konusu çevreden de etkilenmektedirler (Şişman, 2002). Okulların karşılıklı etkileşim içinde olduğu kurumların başında aile yer almaktadır. Günümüzde aileler, okulların yardımı olmaksızın çocuklarını yetiştiremeyecekleri gibi, okullar da, ailelerle işbirliği yapmaksızın öğrencilerini gerektiği şekilde yetiştiremezler (Kıncal, 1991). Temelde esas olan öğrencinin nitelikli yetiştirilmesi ve hayata hazırlanması ise, çocuklarının başarısı için çaba harcayan ailelerin sürecin dışında tutulması düşünülemez (Gökçe, 2000).

Toplumlarda her zaman çocuğun eğitiminden birinci derece aile sorumludur. Okul ve diğer kurumların bu konudaki işlevi aileden sonra gelir ve aileyi destekleyici, tamamlayıcı niteliktedir. Çünkü hiçbir kurum çocuğun büyüme çağına gereksinimi olan sevgiyi, güveni, morali, sıcak aile ortamını ona aile ocağı kadar veremez (Çelik, 2005). Aile, toplumdun en küçük sosyal örgütü ve aynı zamanda eğitim kurumudur. Çünkü bireyin ilk duygu, davranış, düşünce ve eğitimi kazandığı yer ailesidir. Bu kazandıkları,

onun hayatı boyunca kültürel ve eğitimsel formasyonuna temel teşkil eder (Kıncal, 1999).

Yörükoğlu'na (1980) göre aile, insan ilişkilerinin sergilendiği bir sahne gibi düşünülebilir. Çocuk, bu sahnede insan ilişkilerini bütün karmaşık yönleriyle gözlemleyerek yaşamaktadır. İnsan ilişkilerini belirleyen anlaşma, uzlaşma, bağlılık, işbirliği gibi olumlu nitelikler aile ortamında kazanılan niteliklerdir. Anlaşmazlık, çekişme ve çatışma gibi olumsuz durumlarda takınacağı tutumlar da evde öğrenilir. İnan' a göre aile, doğal ve kültürel her türlü gerçekliğin ilk öğrenildiği; gerçekliğe açılan ilk kapı, dünya sahnesine çıkışta ilk dekor, oyuncuların tanıdığı ilk güven, paylaşım, iletişim ve çevre ortamı; sevgiyi, hayal kırıklığını, gücü, güçsüzlüğü, bedenimizi, kendimizi, dilimizi tanıdığımız ilk kovanımız olarak tanımlanmaktadır (Aslanargun, 2007).

Aile, çocuğun fiziki, akli ve ruhsal sağlığının temellerinin atıldığı yerdir. Aile, çocuğun doğal çevresi ve yasamı boyunca hayatının odak noktası olmaya devam eder. Aile, çocuğun ilk ve en önemli eğitim yeridir. Pestalozzi aileyi "gerçek eğitimin anası" olarak tanımlamıştır. Aile çocuğun davranışlarının şekillenmeye başladığı yerdir. (Akt: Çelik, 2005) Gordon (1993)'a göre; anne-babanın çocuk üzerindeki etki alanı çok geniştir. Bir bakıma, anne-babalar 0-6 yaş döneminde hem çocuklarına tüm gereksinimlerinin yerine getirilmesinde en yakın olan kişiler, hem de ilk öğretmenleridir. Kişilik gelişiminin temellerinin 0-6 yaş döneminde atıldığı göz önüne alındığında, eğitimsel kimliğin belirlenmesinde anne-baba öneminin daha da iyi anlaşılmalıdır olduğu görülmüştür.

Eğitim bilimleri alanında yapılan araştırmaların çoğunda okul başarısı üzerinde okul-aile dayanışmasının önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır (Çelenk, 2003; Gümtüşeli, 2004). Ailenin okulla ilişkileri; okulla işbirliği yapması, okul süreçlerine katılımı ve okula desteği, her ülkede üzerinde önemle durulan konulardan biridir (Şişman, 2002). Çocuğun eğitiminde aile önemli bir yere sahip olduğu için aile ile eğitim kurumlarının sürekli işbirliği içerisinde olması gerekir (Fidan ve Erden, 1993).

Çocukların eğitiminde önemli rol oynayan ailelerle sıkı bir işbirliği oluşturmak ve onları da okulla işbirliği içinde olmaya isteklendirmek, okul açısından önemli bir kazanımdır. Eğitimde aile rolünün öneminin giderek daha çok fark edilmesiyle birlikte velilerin okulda daha aktif rol almaya teşvik edilmeleri eğilimi giderek artmaktadır. Okulun, eğitim-öğretim işini etkin biçimde yapabilmesi için çocuğun genel görünümünü şekillendiren aile ile birlikte çalışması gereklidir. Başarılı bir eğitimin temelleri aile ile okul arasındaki işbirliğine dayanmaktadır. Eğitim konusunda aile ve okulun bir araya gelmesi sağlanmalıdır (Şişman ve Turan; 2004). Starr (2003), aileleri okula aktif katılımda bulunan çocukların okul başarısının daha yüksek, şiddet olaylarına katılma eğiliminin ise daha düşük olduğunu savunmakta; okula yönelik

gönüllü aile katılımının sağlanması için okul yönetiminin, aileler ile sürekli ve düzenli iletişim kurmasının öneminden söz etmektedir.

Günümüzde ailelerin okula katılımı ile ifade edilen anlam okul yönetimlerinde “okuldaki etkinliklere destek” olarak özetlenmektedir. Okul yönetiminin ve öğretmenlerin çabalarını destekleyecek ve aynı doğrultuda ev içi etkinliklere önem verecek bir aile katılımı ön plana çıkmaktadır (Aslanargun, 2007). Okul ve aile çocuk için en önemli eğitim öğretim yerleridir bu yüzden bu iki kurumun işbirliği yapmaları zorunlu hale gelmektedir. Çağcıl toplumlarda bireylerin eğitimi büyük ölçüde okullardan beklenmekle birlikte aile, okul ve çevrenin, çocuğun eğitimi konusunda sorumlulukları paylaşması gerektiği, büyük ölçüde kabul edilmektedir (Şişman, 2002). 13. yy. da yaşamış Zernuci adlı bir bilgin, “Eğitim ve öğretimde başarı, üç unsurun gayretine bağlıdır. Bunlar öğretmen, öğrenci, baba (veli)’dir.” diyerek, aile ile okul arasında kurulması gereken ilişkiyi son derece özlu bir şekilde formüle etmiştir (Çelik, 2005).

Aileler, çocuklarının okul başarısına katkıda bulunabilmek ve daha nitelikli bir eğitim-öğretim ortamında hayata hazırlanmalarını sağlayabilmek için öncelikle kendi çocuklarını iyi tanımak durumundadır. Sağlıklı bir okul-aile işbirliğinin yolu, aile ve okul arasında öğrenciye ilişkin sağlıklı bilgi akışının sağlanmasından geçtiği göz önünde bulundurulduğunda, aileler için kendi çocuklarını tanımaları, onların ilgi, eğilim ve davranışları hakkında yeterli bilgi sahibi olmanın önemi daha iyi anlaşılacaktır (Aslanargun, 2007).

İlköğretim kurumlarının amacına ulaşabilmesi için öğretmen ile anne babanın ve yöneticilerin işbirliği içinde olması şarttır. Bu işbirliği sürecinin sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için hem ana babaların hem öğretmenlerin hem de yöneticilerin yaşadıkları sorunlar ve beklentilerine önem verilmelidir. Öğretmenler, yöneticiler ve aileler birbirlerinin beklentilerinin farkında olmalı, birbirlerinin beklentilerini önemseyerek sağlıklı bireyler yetiştirilmesinde birbirleriyle sağlıklı iletişim kurmanın öneminin bilincine varmalıdırlar (Çelik, 2005).

Öğrenci velileri ise, çocuklarının daha nitelikli yetiştirilebilmesi için, okul yönetimi ve öğretmenlerle işbirliği yapmak zorundadır. Kuşkusuz anne-babalar çocuklarını en yakından tanıyan kişilerdir. Anne-babalar çocuklarının ilgi ve ihtiyaçları ile kişilik özelliklerini yakından izleyerek öğretmene çok yararlı bilgiler verebilirler. Hatta ortaya çıkan sorunların çözülmesinde işbirliği yaparak birlikte çalışabilirler. Böylece anne baba çocuğuna karşı nasıl davranması gerektiği konusunda da bilgi sahibi olur (Genç, 2005).

Öğretmen ile ebeveyn arasında iyi bir iletişimin oluşturulması güçlü bir etkileşimi sağlamaktadır. Öğretmen ebeveynle kurduğu bu sağlıklı etkileşim sonucu, çocuğu daha kolay tanıyabilir, çocukla ilgili karşılaştığı problemleri daha kolay çözebilir, eğitimde sürekliliği ve fırsat eşitliğini sağlayabilir. Ebeveynlerin eğitime katılımıyla, çocukların okul ve ilerideki yaşantılarında da başarılarının artması, mutlu ve başarılı bir kişi olarak hayata hazırlanmaları, okul ile arasında çocuklara gösterilebilecek farklı eğitim tutumlarının azaltılması sağlanabilir (Sevinç, 2003).

Okul-aile birliğinin kuruluşu amacı ilgili mevzuatta şu şekilde belirtilmektedir: ” Birlik, okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim-öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak ve okula maddî katkı sağlamak üzere kurulur. (www.meb.gov.tr)

Görüldüğü gibi, ailelerin okula katkıda bulunması ile nitelikli bir eğitim-öğretim arasında doğrudan bir ilişki kurulmaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerde ailelerin okul-aile işbirliğinde daha etkin olmaları ve çocuklarının eğitim sorumluluğunu okul yönetimi ve öğretmenlerle birlikte üstlenmeleri, okuldaki karar sürecine katılmalarının sağlanması ile mümkün olmaktadır. Bu konuda birçok ülkede çalışmalar yapılmaktadır. Velilerin eğitim-öğretim sürecine katılmaları için çeşitli programlar düzenlenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı okul-aile işbirliği konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri doğrultusunda mevcut durumu betimlemek ve okul-aile işbirliğinin sağlanmasına yönelik çözüm önerileri geliştirmektir.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1.) Okul-aile işbirliğine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin algıları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- 2.) Okul-aile işbirliğine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
- 3.) Okul-aile işbirliğinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik veli, öğretmen ve yönetici görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli:

Araştırma tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2005; 77). Araştırmada betimsel yöntem kullanılmış olup nicel veriler anket yoluyla, nitel veriler ise yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır.

Evren ve Örneklem:

Araştırmanın evrenini Şanlıurfa ili Halfeti ilçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan yönetici, öğretmenler ve bu okullarda öğrencisi bulunan veliler oluşturmaktadır. Anket için örneklem araştırma evreninde yer alan okullarda görev yapan 120 öğretmen ve 20 yöneticiden oluşmaktadır. Nitel veriler için örneklem olarak 20 veli, 15 öğretmen ve 10 yönetici belirlenmiştir. Örneklem seçiminde olasılığa dayalı örneklem yöntemlerinden rastgele (random) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinden sonra ortalaması en yüksek çıkan 10 maddeyi 20 veli, 15 öğretmen ve 10 yöneticiye sorarak çözüm önerileri hakkında görüşleri alınmıştır.

Verilerin Toplanması:

Araştırmada veri toplama aracı olarak Çelik (2005) tarafından geliştirilen ve yüksek lisans tezinde kullanılan Öğretmen Anketi kullanılmıştır. İki bölümden oluşan anket formunun birinci bölümü yönetici ve öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, branşı, kıdemi ve sınıf mevcudu ile ilgili kişisel bilgilerden oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümü ise öğretmenlerin ve yöneticilerin okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunlar ile ilgili görüşlerini ölçecek nitelikteki beşli likert tipine göre hazırlanmış 49 madde bulunmaktadır. Bu çalışmada anketin güvenilirliğini belirlemek için bakılan Cronbach-Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.94 olarak bulunmuştur. Uygulanan ölçek sonucunda verilerin analizi, derecelendirme ölçeği kullanılarak sayısallaştırılmıştır.

Araştırmanın ikinci bölümündeki veriler ise yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, araştırmacıya esneklik sağlaması, yanıt oranının yüksek olması, katılımcıların sözel olmayan davranışlarının da gözlemesi, araştırmacının ortam üzerinde kontrol sahibi olması ve derinlemesine bilgi edinmeyi sağlaması gibi yararlıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmanın amacına yönelik olarak, araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış, hazırlanan formun geçerliliği için alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Uzmandan gelen öneriler doğrultusunda, görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşmeler 20 veli, 15 öğretmen ve 10 yöneticiye görüşme formunda yer alan soruların sorulması ve alınan cevapların kaydedilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Görüşme formunda yönetici ve öğretmenlerin belirlediği ortalaması en yüksek 10 sorunun çözümüne yönelik yönetici, öğretmen ve velilerin görüşleri alınmış ve analiz edilmiştir. Araştırmada iç geçerliliği (inandırıcılık) sağlamak için çeşitleme, uzman incelemesi ve katılımcı teyidi; dış geçerliliği (aktarılabirlik) sağlamak için ise ayrıntılı betimleme yöntemi kullanılmıştır. İç geçerliliği (tutarlık) ve dış geçerliliği (teyit edilebilirlik) sağlamak için ise sırasıyla

tutarlık incelemesi ile teyit incelemesi yöntemleri kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Verilerin Analizi

Anket yoluyla toplanan veriler SPSS 15.0 programına yüklenmiş ve analiz edilmiştir. Araştırma verileri normal dağılım gösterdiğinden araştırmanın amaçlarına uygun olarak t-testi ve tek faktörlü varyans analizi kullanılmıştır. Yönetici ve öğretmenlerin anket maddeleri hakkında görüşlerinin aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesaplanmış ve aritmetik ortalaması en yüksek çıkan ilk 10 soruna yönelik yönetici, öğretmen ve velilerin görüşleri alınmış ve çözüm önerileri karşılaştırılmıştır.

Yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanan verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Verilerin analizinde; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi ve yorumlanması adımları takip edilerek yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Görüşme sonrasında bireylerden alınan cevaplar yazıya aktarılmıştır. Araştırma bulguları, görüşme soruları temele alınarak tema kabul edilmiş ve katılımcılardan elde edilen verilerin kavramsal kodlamaları yapılmıştır. Birebir alıntı olarak kullanılabilen düşüncüler belirlenmiş ve gerekli görüldüğü durumlarda bulgular bölümünde birebir alıntı olarak verilmiştir. Analizler sonucunda belirlenen 5 temaya bağlı olarak yapılan kodlamalar bulgular kısmında gösterilmiştir. Elde edilen veriler nitel veri analizi programı Nvivo 8'e kaydedilmiş ve program yardımıyla analiz edilmiştir.

BULGULAR VE YORUMLAR

1.) Nicel Verilere İlişkin Bulgular:

İlköğretim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin ailelerin eğitim sürecine katılımlarına ilişkin görüşlerine ait bulgular Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1: İlköğretim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin ailelerin eğitim sürecine katılımlarına ilişkin görüşlerinin statüye göre karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları

Statü	N	X	SS	t	p
Öğretmen	120	173,95	23,88	0,368	0,713
Yönetici	20	171,50	28,29		

Tablo 2: İlköğretim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin ailelerin eğitim sürecine katılımlarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri

	N	X	SS
Okulda rehber öğretmenin olmaması okul ve aile için önemli bir sorundur.	140	4,32	0,88
Veliler parasal konularda problem çıkarmaktadır.	140	4,16	0,88
Veliler çocuk eğitimi konusunda bilgisizdir.	140	4,06	0,75
Veliler okula yalnızca çocukları ile ilgili bir sorun olduğunda görüşmek istemektedir	140	4,06	0,73
Veliler, okul-aile birliği hakkında yeterli bilgiye sahip değildir	140	4,04	0,72
Veliler okulu, programı ve öğretmeni yeterince tanımamaktadır	140	4,01	0,75
Veliler çocuklarına yeterli zamanı ayırmamaktadır.	140	4,00	0,75
Veliler, okul-aile birliklerini önemsememektedir.	140	4,00	0,76
Velilerin eğitim düzeyi azaldıkça okul ile ilişkilerde azalmaktadır.	140	3,98	0,97
Veliler okula ve öğretmene yeterince destek olmamaktadır	140	3,94	0,88

Tablo 2 incelendiğinde yönetici ve öğretmenlerin okul-aile işbirliğine ilişkin belirttikleri görüşlerde en çok katıldıkları sorun olarak “Çok katılıyorum” düzeyinde X=4.32 ortalama ile “Okulda rehber öğretmenin olmaması okul ve aile için önemli bir sorundur” ifadesi yer almaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin en çok katıldıkları sorunlardan “veliler parasal konularda problem çıkarmaktadır” (X=4.16) ifadesi ikinci sırada yer almaktadır. Ayrıca “veliler okula yalnızca çocukları ile ilgili bir sorun olduğunda görüşmek istemektedir” (X=4.06) ifadesi de yönetici ve öğretmenlerin en çok katıldıkları sorunlardan birisidir. Bu sonuç Kazak (1998)’in da söylediği gibi; “Velilerin okulu ziyaret etmeleri, öğrenci ile ilgili bir sorun olduğunda gerçekleşmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu ziyaretleri yetersiz bulmaktadır. Veli toplantılarında maddi

Tablo 1 incelendiğinde okul aile iletişimine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir (t=0.368, p<0.05). Yöneticilerin görüşlerinin aritmetik ortalaması (X=171.50) iken öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının (X=173.95) olduğu görülmektedir. Yönetici ve öğretmen görüşleri arasında yüksek oranda benzerlik bulunmuştur. Anket maddelerinin aritmetik ortalaması (X= 3.53) göz önüne alındığında yönetici ve öğretmenlerin anket maddelerine orta düzeyin üstünde “katılıyorum” cevabını verdikleri ve genel olarak olumsuz düşüncelere sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Yönetici ve öğretmenlerin okul-aile işbirliğine ilişkin görüşleri arasında cinsiyet, yaş, statü, branş, kıdem ve sınıf mevcudu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bağımsız değişkenlere bağlı olarak yönetici ve öğretmenlerin okul-aile işbirliğine ilişkin görüşleri değişiklik göstermektedir. Yönetici ve öğretmenler okul-aile işbirliğinin yetersiz olduğu görüşündedirler. Okul-aile işbirliği konusunda velilerin ilgisizliği ve duyarlılığı hem yöneticiler hem de öğretmenler açısından büyük sorun teşkil etmektedir.

Yönetici ve öğretmenler velilerin kendilerine yeterince destek olmadıklarını, okula yalnızca çocuklarıyla ilgili bir sorun olduğunda geldiklerini ve okulu, programı ve öğretmenleri yeterince tanımadıklarını ifade etmişlerdir. İlköğretim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin genel olarak okul-aile işbirliğine ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Çeviş (2002)’in belirttiğine göre; okul-aile işbirliği ve iletişimde hem var olan durum düzeyi hem de olması gereken durum düzeyleri ortalamalarının farklarında cinsiyete ve branş değişkenine göre anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Benzer şekilde Özçınar (2003) araştırmasında; öğretmenlerin velilerle olan iletişimsel yeterlilik algıları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgular araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

En fazla yaşanan sorunları belirlemek amacıyla yönetici ve öğretmen görüşleri doğrultusunda yapılan analizler sonucunda en çok katılımın olduğu 10 madde belirlenmiştir. Bu maddelere ait bulgular Tablo 2’ de aktarılmıştır.

yardım talep edilmesi durumunda veliler ara sıra problem çıkarmaktadır.” görüşleriyle paralellik göstermektedir.

Aslan (1990)’ın araştırmasında; yöneticiler ve veliler arasında planlı bir ilişkinin olmadığını velilerin çoğunun öğretmen ve yöneticileri tanımadıklarını ayrıca veli, yönetici ve öğretmenlerin okul-aile birliklerine yeterince önem vermediklerini ifade etmiştir. Bu bulgular araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Yönetici ve öğretmenler tarafından okul-aile işbirliğine ilişkin birbiriyle ilişkili üç sorun belirlenmiştir. Bunlar; “Veliler çocuk eğitimi konusunda bilgisizdir” (X=4.06), “Veliler çocuklarına yeterli zamanı ayırmamaktadır” (X=4.00) ve “Velilerin eğitim düzeyi azaldıkça okul ile ilişkilerde azalmaktadır” (X=3.98) şeklindedir. Yapılan analizler sonucunda yönetici ve öğretmenlerin okul-aile işbirliğine ilişkin en az katıldıkları maddenin “Katılmıyorum” düzeyinde X=2.32 ortalama ile

“veliler öğretmenlerle olan ilişkilerinde saygılı değildir” ifadesi olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak; yönetici ve öğretmenlerin sorunlara katılma oranları hiçbir sorunda “hiç katılmıyorum” düzeyine yaklaşmamış aksine “katılıyorum” ve “çok katılıyorum” düzeyinde yoğunlaşmıştır. Sorunlara katılım ortalamalarının en düşüğünün

$x=2,32$ olması yönetici ve öğretmenlerin velilerden memnun olmadığını ve velilerden daha fazla destek beklemediklerini göstermektedir. Bu sonuç Çelik (2005) tarafından yapılan araştırmadaki sorunlara katılım düzeyinin en düşüğünün $X=2,34$ olması ve öğretmenlerin velilerden çok fazla memnun olmadığı ve velilerden kaynaklanan sorunlarla uğraştığı görüşleriyle örtüşmektedir.

Tablo 3: Araştırmada kullanılan görüşme soruları ve temalar

Görüşme Soruları	Temalar
Okullardaki rehber öğretmen eksikliğinin giderilmesine ilişkin yapılabilecek çalışmalar nelerdir?	Rehber Öğrt. Eksikliği
Yapılacak maddi yardımlar okul ve aile arasında sorunun giderilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?	Maddi Sorunlar
Ailelerin çocuk eğitimi konusundaki eksikliklerinin giderilmesi için yapılabilecek çalışmalar nelerdir?	Çocuk Eğitimi
Ailelerin çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmeleri için yapılabilecek etkinlikler nelerdir?	Çocuk Eğitimi
Velilerin okulda çocuklarıyla ilgili sorunlar dışında da bulunabilmesi için neler yapılabilir?	Okul-Aile İlişkisi
Velilerin okulu ve öğretmenleri daha iyi tanıyabilmesi için yapılabilecek çalışmalar nelerdir?	Okul-Aile İlişkisi
Eğitim düzeyi düşük olan velilerin okul ile ilişkilerinin artırılması konusunda neler yapılabilir?	Okul-Aile İlişkisi
Öğretmen ve velilerin birbirine daha fazla destek olabilmesi için neler yapılabilir?	Okul-Aile İlişkisi
Velileri okul-aile birlikleri hakkında daha fazla bilgilendirmek için yapılabilecekler nelerdir?	Okul-Aile Birliği
Okul-aile birliklerine verilen önemin ve katılımın artırılmasına yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?	Okul-Aile Birliği

2.) Nitel Verilere İlişkin Bulgular:

Görüşme soruları temele alınarak belirlenen rehber öğretmen eksikliği, maddi sorunlar, çocuk eğitimi, okul-aile ilişkisi ve okul-aile birliği temaları çerçevesinde yapılan kodlamalar Tablo 4,5,6,7,8,9,10,11’ de gösterilmiştir.

Tablo 3’de yapılan görüşmelerde kullanılan sorular ve görüşme soruları doğrultusunda belirlenen temalar gösterilmiştir.

Rehber Öğretmen Eksikliğine İlişkin Görüşler:

Yönetici ve öğretmenlerin ilköğretim okullarındaki rehber öğretmen eksikliğine yönelik çözüm önerilerine ilişkin kodlamalar ve örnek ifadeler Tablo 4’ de gösterilmiştir.

Tablo 4: Yönetici ve öğretmenlerin rehber öğretmen eksikliğine ilişkin çözüm önerileri

Kodlamalar	Örnek İfadeler
1. Rehber öğretmen atanması	Rehber öğretmensiz okul kılavuzsuz gemiye benzer. Çözümü her okula rehber öğretmen atamaktan geçer. Buda bakanlık teşkilatının görevidir ve onların yapabileceği bir iştir." Her okula mümkün değilse bile yakın okullarda belirli günlerde çalışabilecek rehber öğretmen atanması faydalı olabilir."
2. Şube rehber öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilmesi	Rehber öğretmeni olmayan okullarda öğretmenlere bu konuda yardım edilmeli gerekli bilgilendirmeler yapıpıp uzmanlar tarafından destek verilmelidir." Rehber öğretmeni olmayan okullarda sınıf öğretmenleri ve okul-aile birliği temsilcisi hizmet içi eğitime alınarak bilinçlendirilebilir.

Yapılan analizler sonucunda yönetici öğretmen ve velilerin büyük çoğunluğunun okullarda rehber öğretmenin olmamasını önemli bir sorun olarak gördükleri belirlenmiştir. Tablo 4 incelendiğinde yönetici ve öğretmenlerin ilköğretim okullarındaki rehber öğretmen eksikliğinin giderilmesine yönelik çözüm önerileri; her okula rehber öğretmen atanması ve şube rehber öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilmesi olduğu görülmektedir. Rehber öğretmenlerin okullardaki en önemli öğelerden biri olduğunu ifade eden yönetici ve öğretmenler bu eksikliği gidermeye

çalıştıklarını fakat alanın uzmanı kadar faydalı olmadıklarını düşünmektedirler. Yönetici ve öğretmenler her okula mutlaka bir rehber öğretmen atanması gerektiğini bu süreç sonuçlanana kadar ise alanında uzman kişiler tarafından verilecek olan hizmet içi eğitimlere dâhil edilmek istediklerini belirtmiştir.

Velilerin ilköğretim okullarındaki rehber öğretmen eksikliğine yönelik çözüm önerilerine ilişkin kodlamalar ve örnek ifadeler Tablo 5’ de gösterilmiştir.

Tablo 5: Velilerin rehber öğretmen eksikliğine ilişkin çözüm önerileri

Kodlamalar	Örnek İfadeler
1. Rehber öğretmen atanması	Her okulda mutlaka bir rehber öğretmenin olması lazım. Bunun için en iyi çözüm bakanlık tarafından her okula mutlaka bir rehber öğretmenin atanmasıdır. Böyle bir durumda okuldaki rehber öğretmen açığı milli eğitim bakanlığı tarafından giderilmelidir.
2. Şube rehber öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilmesi	Eğer rehber öğretmen yoksa da aile ve öğretmen birlikte bu eksikliği verecek eğitimlerle biraz da olsa kapatmaya çalışmalıdır. Bu konuyla ilgilenecek öğretmenler bu konuda gerçekten bu işi bilen kişiler tarafından eğitilmelidir.

Tablo 5 incelendiğinde velilerin ilköğretim okullarındaki rehber öğretmen eksikliğinin giderilmesine yönelik çözüm önerileri; her okula rehber öğretmen atanması ve şube rehber öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilmesi olduğu görülmektedir. Yönetici ve öğretmenlerle paralel fikirlere sahip olan veliler buldukları bölgedeki okullarda rehber öğretmen olmadığını bu sebeple bu görevi sürekli sınıf öğretmenlerinin üstlendiğini belirtmiştir. Dolayısıyla öğretmenlere bu konuda eğitimler verilerek daha iyi

sonuçlar alınabileceğini ifade etmiştir. Ancak veliler bunun köklü bir çözüm olmadığını, bir an önce sorunların ortadan kaldırılarak her okula rehber öğretmen atanması gerektiğini düşünmektedir.

Okul Ve Aile Arasındaki Maddi Sorunlara İlişkin Görüşler:

Yönetici ve öğretmenlerin okul ve aile arasındaki maddi sorunların çözümüne yönelik önerilerine ilişkin kodlamalar ve örnek ifadeler Tablo 6’ da gösterilmiştir.

Tablo 6: Yönetici ve öğretmenlerin maddi sorunlara ilişkin çözüm önerileri

Kodlamalar	Örnek İfadeler
1. Harcamalar hakkında yeterli açıklama yapılması	Velilerin verecekleri paraların okulda hangi amaçla, ne için kullanılacağını gördükten sonra yardımda sorun yaratmayacakları düşüncesindeyim. Veliler okula yapılan yardımların şeffaf bir şekilde nerelere gider olarak harcandığı konusunda aydınlatılırlarsa büyük ölçüde problem ortadan kalkacaktır.
2. Okullara farklı kaynaklar bulunması	Öğrencilerin teknoloji tasarım, görsel sanatlar gibi derslerde ortaya çıkardığı ürünler sergilenabilir ve satışa sunulabilir. Veya öğrencilerden oluşan bir tiyatro, konser halka açık şekilde ücret karşılığı izlenebilir. Bunlardan elde edilen gelirler okula aktarılabilir. Veliden isteyeceğimize, okulu kendi kendine yeten bir kurum haline getirmeliyiz.
3. Maddi ihtiyaçların devlet tarafından karşılanması	Ülke genelinde bölgesel özellikleri de göz önüne alarak okullara maddi destek sağlanmalı velilerle öğretmenler konu ile ilgili direkt muhatap olmamalı. Bu problem Milli Eğitim Bakanlığının ilköğretim okullarına ayrı ayrı ödenek ayırmasıyla ortadan kaldırılabilir. Devlet tüm eğitim masraflarını karşılamalıdır, öğretmenler bu gibi sorunlarla uğraşmamalıdır.

Tablo 6 incelendiğinde yönetici ve öğretmenlerin okul-aile arasındaki maddi sorunlara ilişkin çözüm önerileri; harcamalar hakkında yeterli açıklama yapılması, okullara farklı kaynaklar bulunması ve maddi ihtiyaçların devlet tarafından karşılanması olduğu görülmektedir. Görüşmelerden elde edilen verilere göre okulların yaşadığı maddi sorunlar okul-aile ilişkisi açısından önemli bir etken olarak görülmektedir. Okulların yeterli kaynaklarının bulunmaması sebebiyle maddi ihtiyaçların bir kısmının velilerden karşılanmak istenmesi okul ve aile arasındaki ilişkileri zedelemektedir. Yönetici ve öğretmenler, okullarda maddi sorunlarla uğraşmak istemediklerini çünkü bu durumun öğretmen-öğrenci ilişkisini olumsuz yönde etkilediğini ifade etmiştir. Öğretmenler, maddi kaynakların devlet tarafından veya

yerel yönetimler tarafından sağlanarak öğretmen ve öğrencilerin bu konuya dâhil edilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Yöneticiler velilerdeki para istenecek korkusunun velileri okuldan uzaklaştırdığını bu yüzden okul-aile işbirliğinin yeterince sağlanmadığını belirtmiştir.

Velilerin okul ve aile arasındaki maddi sorunların çözümüne yönelik önerilerine ilişkin kodlamalar ve örnek ifadeler Tablo 7' de gösterilmiştir.

Tablo 7: Velilerin maddi sorunlara ilişkin çözüm önerileri

Kodlamalar	Örnek İfadeler
1. Harcamalar hakkında yeterli açıklama yapılması	Veliler okula yapılan yardımların şeffaf bir şekilde nerelere gider olarak harcandığı konusunda aydınlatılırlarsa büyük ölçüde problem ortadan kalkacaktır. Özellikle bu bölgede ailelerin gelirleri çok yüksek değil o yüzden bu yardımların neden istendiği ve nerelere nakledildiği açık bir şekilde anlatılmalıdır ki karşılıklı güven sağlansın.
2. Okullara farklı kaynaklar bulunması	Okul idarecileri projeler geliştirmeli ve bu projelere velileri de dâhil etmelidirler. Veli hem eğitim sürecine hem de maddi sıkıntılara birebir müdahil olmalıdır.
3. Yerel yönetimlerin ve hayırsever kişilerin yardımları	Bu sorunun çözülebilmesi için maddi durumu daha iyi olan velilere veya illaki veli olması gerekmez şehrin yardımsever vatandaşlarından esnafından da yardım istenebilir. Kaymakamlıkların fonlarından yararlanılabilir. Maddi durumu kötü öğrenciler için yardımlar bile sağlanabilir.

Tablo 7 incelendiğinde velilerin okul-aile arasındaki maddi sorunlara ilişkin çözüm önerileri; harcamalar hakkında yeterli açıklama yapılması, okullara farklı kaynaklar bulunması ve yerel yönetimlerin, hayırsever kişilerin okullara yardım etmeleri olduğu görülmektedir. Velilere okullara yapılacak yardımlar konusunda neden sorun yaşandığı sorulduğunda harcamaların yapılacağı yerler konusunda yeterince açıklama yapılmadığı ve okul idarelerinin bu konuda şeffaf davranmadıkları ortaya çıkmıştır.

Veliler bu konuda ayrıntılı ve açık bir şekilde bilgilendirilmek istemektedirler. Yönetici ve öğretmenlerden farklı olarak veliler okullara hayırsever kişilerin yardım edebileceğini ifade etmiştir.

Aile Ve Çocuk Arasındaki İlişkiye İlişkin Görüşler:

Yönetici ve öğretmenlerin çocuk eğitimine yönelik çözüm önerilerine ilişkin kodlamalar ve örnek ifadeler Tablo 8' de gösterilmiştir.

Tablo 8: Yönetici ve öğretmenlerin çocuk eğitimine ilişkin çözüm önerileri

Kodlamalar	Örnek İfadeler
1. Bilgilendirme çalışmalarının yapılması ve anne-baba eğitimlerinin düzenlenmesi	Alanında uzman kişiler okula davet edilerek velilere eğitim verilmesi, bu eğitimler sırasında velileri bilinçlendirici kitapçıklar dağıtılmasının olumlu sonuçlar yaratacağıdır. Kitle iletişim araçlarıyla aileler eğitim öğretim konusundaki bilgisizlikleri giderilmeye çalışılmalıdır. Halk eğitim merkezlerince yapılacak kurslar, seminerle de bu eğitimler desteklenmelidir.
2. Aile ziyaretlerinin yapılması	Her sınıfın velileri üzerine etkili anne-baba-çocuk ya da etkili anne-baba-ergen iletişimi hakkında bilgilendirme çalışmalarının yapılması gerekir, ev ziyaretleri yapılarak ev ortamının görülmesi de fayda sağlayabilir. Aileler evlerinde ziyaret edilerek özellikle de anneler bilgilendirilebilir.
3. Aileyi de kapsayan ödev ve sorumluluklar verilmesi	Verilen her performans ve ödev konusunda velilerin görüşünü yansıtan ifadeler öğrenciden istenebilir. Öğrenciye verilen sorumluluklarda velinin aktif katılımını gerektiren durumlar ön plana çıkarılabilir. Çocuklara aileleri ile birlikte yapabilecekleri görevler verilebilir. Bu görevleri en iyi şekilde yapan veliler ödüllendirilebilir.
4. Okuma saatlerinin düzenlenmesi	Velilerin öğrencilerle daha çok vakit geçirebilmeleri için ilçe kütüphanesinde, kültür merkezlerinde velilerin katılımıyla kitap okuma etkinlikleri düzenlenebilir.

5. Öğrencilerin aileleri ile katılabilecekleri sosyal etkinliklerin düzenlenmesi
- Evde mutlaka okuma saatleri ayarlanmalıdır. Okuma saatleri öncesinde ve sonrasında ise gün içerisinde okulla ilgili konuşmalar yapılması gerekir.
- Kırsal kesimde sosyal aktiviteler yetersiz olmaktadır. Aktivitelerin artırılması konusunda ilçe kaymakamlığına da bazı sorumluluklar düşmelidir.
- Sosyal etkinliklerin (tiyatro, halk oyunları vb.) düzenlenmesi ve bunların sunumları sırasında velinin ilgisinin çocuğuna yönlendirilmesi gerekir.

Tablo 8 incelendiğinde yönetici ve öğretmenlerin çocuk eğitimine ilişkin çözüm önerileri; bilgilendirme çalışmaları ve anne-baba eğitimleri düzenlenmesi, aile ziyaretlerinin yapılması, aileleri de kapsayan ödev ve sorumlulukların verilmesi, okuma saatlerinin düzenlenmesi, öğrencilerin aileleri ile katılabilecekleri sosyal etkinliklerin düzenlenmesi olduğu görülmektedir. Yapılan analizler sonucunda yönetici ve öğretmenlerin en fazla ifade ettiği öneri ailelere seminer, konferans gibi eğitimlerin verilmesidir. Yeterli katılımın sağlanabilmesi için etkinliklerin ilgi çekici hale getirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenler yapılacak eğitimlerin hedef kitlesinin öncelikle anneler olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu durum

öğretmenlerin çocukların eğitiminden birinci derecede anneleri sorumlu gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Yönetici ve öğretmenler velilerin eğitime tabi tutulmalarının yeterli olmayacağını bunun yanında ailelerin çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bunun sağlanabilmesi içinde öğrencilere aileleriyle birlikte yapmaları gereken ödev ve sorumluluklar verilmelidir. Böylece aile hem çocuğuyla vakit geçirmiş olacak hem de paylaşımların artması sağlanacaktır. Aynı zamanda tüm aile bireylerinin katılımı ile okuma saatlerinin düzenlenmesi gerektiği de ifade edilmiştir.

Velilerin çocuk eğitimine yönelik çözüm önerilerine ilişkin kodlamalar ve örnek ifadeler Tablo 9' da gösterilmiştir.

Tablo 9 incelendiğinde velilerin çocuk eğitimine ilişkin çözüm önerileri; bilgilendirme çalışmalarının yapılması, ailelerle birlikte yapılabilecek ödev ve sorumlulukların verilmesi, okuma saatlerinin düzenlenmesi, ailelerin de katılabileceği sosyal etkinliklerin düzenlenmesi olduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra velilerden bazıları günümüz şartları nedeniyle bu konuda yapılabilecek bir şey olmadığını ifade etmiştir.

Velilerde yönetici ve öğretmenlere benzer şekilde ailelerin çocuk eğitimi konusunda bilgilendirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ancak veliler seminerlerin alanında uzman kişiler tarafından düzenlenmesi ve ailelerin küçük gruplar şeklinde çağrılarak toplantıların rahat bir ortamda gerçekleşmesi gerektiğini ifade etmiştir. Buradan yapılacak eğitimlerin kalitesinin katılımcı sayısını arttırabileceği sonucu çıkarılabilir. Ailelerin çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmesi gerektiği hususunda veliler yönetici ve öğretmenlere katıldıklarını, öğretmenler istediği takdirde çocuklarının ödevlerine yardım edebileceklerini belirtmiştir. Veliler sorunların çözümü noktasında sürekli olarak öğretmenlerin yönlendirmesini beklemektedir.

Tablo 9: Velilerin çocuk eğitimine ilişkin çözüm önerileri

Kodlamalar	Örnek İfadeler
1. Bilgilendirme çalışmalarının yapılması ve anne-baba eğitimlerinin düzenlenmesi	Bu konuda uzman olan kişilerin geniş çaplı eğitimler vermesi gerekiyor. Bu konuda kaymakamlıklardan yardım alınabilir. Çocuk eğitimi konusunda bilgili kişiler seminerler düzenleyebilirler böylece veliler bilgilendirilmiş olur. Fakat seminerler düzenlenirken aileler küçük gruplar halinde çağrılmalı ve rahat bir ortam sunulmalıdır.
2. Aileyi de kapsayan ödev ve sorumluluklar verilmesi	Çocuklara verilen performans ödevlerinin aileye yönelik olması yapılan etkinliklerin veli görüş ve katılımını gerektirmesi ailelerin çocuklarıyla daha çok zaman geçirmesini sağlayacaktır. Öğretmenler tarafından verilecek ödevlerin veya çalışmaların velileri de kapsayacak şekilde genişletilmesi ve ağırlaştırılması gerekir. Ödevlerin belirli yerlerine velilerin imza atması istenebilir.
3. Okuma saatlerinin düzenlenmesi	Evde mutlaka tüm aile üyelerinin katıldığı okuma saatleri düzenlenmelidir.
4. Öğrencilerin aileleri ile katılabilecekleri sosyal etkinliklerin düzenlenmesi	Öğrencilerin velilerle birlikte ders çalışmaları onlarla daha çok zaman paylaşmaları gereklidir. Beraber eğlenceli güzel zamanlarda geçirmelidirler. Gerekirse oyun oynayıp arkasından birlikte çalışmaları gerekir. Eğer imkân sağlarsa okulda yapılacak sosyal faaliyetler buna en uygun etkinliktir. Resim sergisi özel gün etkinlikleri örneğin anneler günü veya babalar günü gibi.
5. Ailelerin şartları nedeniyle bu konuda yapılabilecek bir şeyin olmaması	Çünkü velilerin iş ve aile ortamlarının uygun olmadığını düşünüyorum. Ayrıca birçok ailenin kaldığı ortamlar çocuklar açısından yeterli değil. Bazı aileler iş yoğunluğundan bazıları da ilgisizliğinden veya geçim sıkıntısından çocukları ve eğitimleri ile ilgilenmiyorlar. Bu konuda haksız sayılmazlar.

Okul-Aile İlişkilerine İlişkin Görüşler:

Yönetici ve öğretmenlerin okul-aile ilişkilerine yönelik çözüm önerilerine ilişkin kodlamalar ve örnek ifadeler Tablo 10' da gösterilmiştir.

Tablo 10: Yönetici ve öğretmenlerin okul-aile ilişkilerine yönelik çözüm önerileri

Kodlamalar	Örnek İfadeler
1. Aile ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi	Okul toplantılarına katılmayan ailelerin evlerine sınıf öğretmeni ve idareci tarafından ziyaretlerde bulunulmalıdır. İlk adım atan başlayan biz olalım. Ev ziyaretleri neden olmasın, onlar bize gelmiyorsa biz onlara gideriz. Gider hem bir çaylarını içeriz hem de velilerle içli dışlı olmakla onlara daha sık gelme noktasında ikna edebiliriz.
2. Öğrencilerin aileleri ile katılabilecekleri sosyal etkinliklerin düzenlenmesi	Okuma şenliği, kermes düzenlemeleri ve sosyal aktivitelerdeki öğrenci sayılarını artırarak daha fazla velinin okula gelmesi sağlanabilir. Veli çayları, başarı durumları üzerine davet veya seminerler de düzenlenebilir. İçinde bol ikram ve sürpriz hediyelerin olduğu davetler düzenlenirse velilerin okula gelme sıklığı artacaktır.
3. Veli toplantılarının etkili ve ilgi çekici bir şekilde düzenlenmesi	Her ay veli toplantısı yapılmalı. Çocukların gelişimi konusunda bilgi verilmelidir.
4. Velilerdeki okulla ilgili önyargıların ortadan kaldırılması	Tüm velilerin ve tüm öğretmenlerin katılımıyla toplantılar yapılabilir. Okulu, yeni programları ve öğretmenleri genel olarak tanıtan çalışmalar yapılabilir. Velilerin çocukları hakkında olumlu bir durum olduğunda da çağrılması gerekir. Bu durumda hem veliler okula olumsuz duygularla değil olumlu duygularla yaklaşacak hemde okula ilgi düzeyleri artacak, iletişim

		güçlenecektir.
		Öncelikle velide oluşan “çocuk sorun çıkardığı için beni okula çağırıyorlar” imajı silinmelidir. Öğrenci başarı gösterdiği zaman da veli okula çağırılıp bu mutluluğu paylaşması sağlanmalıdır.
5. Öğretmenleri ve programı tanıtıcı bilgilendirme toplantılarının düzenlenmesi		Özellikle dönem başında daha dersler yeni başlamışken, notlar verilmemişken sadece öğretmen ve veliler arasında tanışmayı sağlamak ve okul tanıtımı amaçlı veli toplantısı düzenlenebilir.
		Okul web siteleri etkinleştirilmeli böylece velinin evinden dahi öğretmen bilgilerine ulaşması sağlanmalı. Benzer şekilde yeni programlarla ilgili çeşitli tanıtım materyalleri hazırlanmalıdır.
6. Velilere değerli olduklarının hissettirilmesi		Eğitim düzeyi düşük olan velilere etkinliklerde okuma yazma gerektirmeyen görevler verilebilir. Onlarda böylelikle kendilerini değerli hissedebilir okula gelmekten korkmazlar. Yapılan görüşmelerde kullanılan üslup çok önemli velinin eğitim durumu ne olursa olsun saygılı, içten ve anlayışlı davranmak gerekir.

Tablo 10 incelendiğinde yönetici ve öğretmenlerin okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunların çözümüne yönelik önerileri; aile ziyaretleri, sosyal etkinlikler düzenlenmesi, veli toplantılarının etkili hale getirilmesi, velilerdeki önyargıların ortadan kaldırılması, öğretmenleri ve programı tanıtıcı toplantıların düzenlenmesi ve velilere değerli olduklarının hissettirilmesi olduğu görülmektedir. Okul-aile işbirliğinin geliştirilmesine yönelik çözüm önerileri de daha önceki temayla benzer şekildedir. Dolayısıyla etkili bir şekilde düzenlenecek seminer, toplantı ve sosyal aktiviteler sorunların çözümünde önemli yer tutmaktadır. Yönetici ve öğretmenlere göre velilerin okulu düzenli bir şekilde ziyaret etmemelerinin, okulu ve öğretmenleri yeterince tanımamalarının sebebi okula karşı

önyargılarıdır. Bu sebeple veliler okula yalnızca sorun olduğunda değil çocuklarının başarılarını kutlamak için de çağırılmalıdır. Yönetici ve öğretmenler, görüşmelere gelen velilerin eğitim düzeyleri ne olursa olsun samimi bir yaklaşım sergilenmesi, onlara değerli olduklarının ve önemsendiklerinin hissettirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu yargılardan hareketle velilerin çocuklarının eğitiminde okul ve ailenin vazgeçilmez iki kurum olduğunun farkına varmaları halinde sorunların çözülebileceği yorumu yapılabilir.

Velilerin okul-aile ilişkilerine yönelik çözüm önerilerine ilişkin kodlamalar ve örnek ifadeler Tablo 11’ de gösterilmiştir.

Tablo 11: Velilerin okul-aile ilişkilerine yönelik çözüm önerileri

Kodlamalar	Örnek İfadeler
1. Aile ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi	Velilerin okulla iletişim halinde olması gerekir. Gerekirse öğretmenler velilerin evlerine gidip daha samimi bir ortam yaratmalıdırlar. Öğretmen ile velilerin daha çok birlikte olmaları gerekiyor. Gerek öğretmenler velileri evlerinde ziyaret etmeli gerekse de tam tersi bir şekilde veliler öğretmenleri evlerinde ziyaret etmelidir.
2. Öğrencilerin aileleri ile katılabilecekleri sosyal etkinliklerin düzenlenmesi	Velinin katılımını sağlayabilirsek yıl sonu etkinlikleri kutlamalar okuma bayramları bu iş için yapılabilecek çalışmalar arasındadır.
3. Öğretmenleri ve programı tanıtıcı bilgilendirme toplantılarının düzenlenmesi	Okulda etkinlikler, özel günler, eğlenceler yapılmalıdır. Velilerin rahatça gelip bu etkinliklere katılabilmesi gerekmektedir. Saat ve gün açısından buna dikkat edilmelidir.
4. Velilerdeki okulla ilgili önyargıların ortadan kaldırılması	Velinin okulu ve öğretmenleri tanıyabilmesi için yapılabilecek en iyi etkinlik veliye yönelik yapılan tanıtım fişleri ve okul programlarını anlatan kitapçıklar yapılabilir.
5. Velilere değerli olduklarının hissettirilmesi	Okul açılmadan bir hafta önce bir toplantı düzenlenip hem o dönemin müfredatı hem okul hem de program hakkında veliler bilgilendirilebilir. Sadece sorun olduğunda değil de düzenli olarak toplantılar yapılırsa o zaman okul ve aile arasındaki ilişki artabilir. Öncelikle velilerin önyargılarının ortadan kaldırılması için çaba gösterilmesi gerekir. Çünkü okullar ya öğrenci ile ilgili sorun olduğunda ya da okul için maddi yardım isteneceği zamanlarda velileri aramakta. Velilerin okulla iletişim halinde olması gerekir. Gerekirse öğretmenler velilerin evlerine gidip daha samimi bir ortam yaratmalıdırlar. Eğitim düzeyi düşük olan velilerin neler istediği, nelere ilgi duyduğu bilirse ona göre davranılmalı ve gerekirse kalabalık görüşmeler yerine onlarla görüşülmalıdır.

Tablo 11 incelendiğinde velilerin okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunların çözümüne yönelik önerileri; aile ziyaretleri, sosyal etkinlikler düzenlenmesi, öğretmenleri ve programı tanıtıcı toplantıların düzenlenmesi, velilere değerli olduklarının hissettirilmesi ve velilerdeki önyargıların ortadan kaldırılması olduğu görülmektedir. Velilerde öğretmenlerle benzer şekilde görüş belirtmiştir. Okul-aile işbirliğinin geliştirilebilmesi için etkin çözümün aile ziyaretleri yapılması böylece okul ve aile arasında daha sıcak ilişkilerin kurulmasıdır. Veliler bunu gerçekleştirebilmek için öğretmenlerin, ailenin ve öğrencinin birlikte katılabileceği sosyal etkinliklerin düzenlenmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu etkinliklerin içerisinde

okulu ve öğretmenleri daha yakından tanıyabilecekleri toplantılarında olabileceğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler velilerin okula yalnızca bir sorun olduğunda gelmesinden şikâyetçiyken velilerde kendilerinin okula bir problem ortaya çıktığında ya da para toplanacağı zaman davet edildiklerini düşünmektedir. Bu durumun ortadan kaldırılabilmesi için öğrencilerin başarılarının da velilerle paylaşılması gerekmektedir.

Okul-Aile Birliği Görev Ve Yetkilerine İlişkin Görüşler:

Yönetici ve öğretmenlerin okul-aile birliğinin görev ve yetkilerine yönelik çözüm önerilerine ilişkin kodlamalar ve örnek ifadeler Tablo 12’ de gösterilmiştir.

Tablo 12: Yönetici ve öğretmenlerin okul-aile birliğine ilişkin çözüm önerileri

Kodlamalar	Örnek İfadeler
1. Birliğin yapısını tanıtmaya amaçlı toplantılar düzenlenmesi	Veli toplantılarında bu konuya daha geniş vakit ayrılmalıdır. Daha açıklayıcı anlaşılabilir bilgiler verilmelidir. Okul aile birliğinin işlevleri ve görevleri birebir ve toplu görüşmelerde velilere aktarılabilir.
2. Yazılı ve görsel medya aracılığıyla bilgilendirme yapılması	Her okulda okul aile birliği üyelerini ve yapılan çalışmalarını tanıtıcı bir kösenin oluşturulması gerekir. Okul-aile birliğinin işlevleri hakkında afiş ve broşürler hazırlanarak ailelere tanıtılabilir.
3. Aile ve okul arasında yakınlaşmayı sağlayacak sosyal aktivitelerin düzenlenmesi	Okul-aile birlikleri ile işbirliği için çeşitli sosyal faaliyetler piknik, gezi, vs. yapılmalıdır ki hem iletişim hem de güven artsın. Ev ve işyeri ziyaretleri veya bazı piknik, kermes türü etkinliklerin düzenlenmesi gerekir. Ders dışı

	etkinliklere önem verilmeli çeşitli yarışmalar, oyunlar, tiyatro gösterileri düzenlenmelidir
4. Okul-aile birliği üyelerinin titiz bir şekilde seçilmesi	Okul-aile birliklerini öncelikle oluştururken bu işe gerçekten gönüllü kişilerin seçilmesi lazım. Sırf iş olsun diye yönetim kurulu seçilirse seçilen velileri ancak senede birkaç kez görürüz. Okul-aile birliklerine seçilen velilerin ikna kabiliyetinin, eleştirici gücünün, kendini ifade yeteneğinin ve sevilen birisinin seçilmesi gerekir. Böyle bir kişi zaten çevresini de arkasından sürükler.
5. Okul-aile birliğinin bütçelerinin artırılması	Okul-aile birliklerinin bütçeleri artırılıp daha aktif hale getirilirse öneminin artacağı düşünüyorum. Fonksiyonu olmayan bir okul-aile birliğinin önemsenmemesi olası bir durumdur. Okul-aile birliklerinin bütçeleri artırılmalı ve bu bütçe velileri bilgilendirilerek harcanmalıdır.
6. Okul-aile birliği üyelerinin değerli olduklarının hissettirilmesi	Okul-aile işbirliği başkanına muhtar kadar maaş verilirse daha fazla öneme sahip olduğu düşünülür ve kişiler görevini daha iyi yaparlar. Okul-aile birliğinde faal olarak görev alan velileri onura edici, belge, plaket gibi hediyelerle onları teşvik edici argümanlar geliştirilmelidir.

Tablo 12 incelendiğinde yönetici ve öğretmenlerin okul-aile birliğinin yapısına ilişkin yaşanan sorunların çözülebilmesi için birliğin yapısını tanıtmaya amaçlı toplantılar düzenlenmesi, yazılı ve görsel medya aracılığıyla bilgilendirme yapılması, aile ve okul arasında yaklaşmayı sağlayacak sosyal aktivitelerin düzenlenmesi, okul-aile birliği üyelerinin titiz bir şekilde seçilmesi, okul-aile birliği üyelerinin değerli olduklarının hissettirilmesi ve okul-aile birliğinin bütçelerinin artırılması olduğu görülmektedir. Yönetici ve öğretmenlere göre okul-aile birliklerinin etkin bir şekilde çalışmamasının sebebi topluluğun üyelerinin aktif çalışacak kişilerden seçilmemesidir. Bu

durum okul-aile birlikleri ile ilgili birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Öncelikle okul-aile birliğinin yapısı ve görevleri velilere açık bir şekilde anlatılmalıdır. Bunun yanı sıra öğretmenler okul-aile birliği üyelerine verilecek plaket, teşekkür belgesi ve ödülleri okul-aile birliğine karşı olumlu düşünceler geliştirebileceğini ifade etmiştir.

Velilerin okul-aile birliğinin görev ve yetkilerine yönelik çözüm önerilerine ilişkin kodlamalar ve örnek ifadeler Tablo 13’ de gösterilmiştir.

Tablo 13: Velilerin okul-aile birliğine ilişkin çözüm önerileri

Kodlamalar	Örnek İfadeler
1. Birliğin yapısını tanıtmaya amaçlı toplantılar düzenlenmesi	Toplantılar daha sık yapılmalıdır. Velilerinde çözüm mercisi oldukları bunun için kurulan bir birlik olduğu onlara anlatılmalıdır. Velilere bu konuda toplantılar düzenlenerek bilgi verilmelidir. Başka okullarda okul-aile birliklerinin neler yaptıklarına dair örnekler bulunup gösterilmeli, bu şekilde bu kavramın ne olduğu onlara benimsenmelidir.
2. Yazılı ve görsel medya aracılığıyla bilgilendirme yapılması	Bence bu konuda afişler hazırlanmalı ve velilere gönderilmeli. Çocuklar okul-aile birlikleri hakkında bilgilendirilerek bunları ailelerine anlatmaları sağlanabilir. Ayrıca velilerle telefon görüşmeleri veya posta yoluyla iletişim kurulabilir.
3. Aile ve okul arasında yaklaşmayı sağlayacak sosyal aktivitelerin düzenlenmesi	Düzenlenecek etkinliklerde yapacaklarını ve yapmaları gerekenleri daha iyi anlatma fırsatları olabilir. Spor faaliyetleri yarışmalar düzenleyip velilerde daha iyi ilişkiler kurabilirler.
4. Okul-aile birliği üyelerinin titiz bir şekilde seçilmesi	Okul-aile birliği başkanı ve sınıf annelerinin seçilerek değişik faaliyetler düzenleyerek aktif rol almaları gerekir. Velilere kermes, sergi fuar gibi etkinliklerle bilgi verilmesi gerekir. Okul- aile birliğini kağıt üzerinde kurmayarak ilk önce burada görev alacak velilere okul-aile birliğinin ne işe yaradığı ve ne gibi görevlerinin olduğu anlatılmalıdır. Okul-aile birlikleri bu konuda kendileri bile yeterince bilgi sahibi değiller. Bu sorunu çözmek için topluluğun üyelerinin gerçekten bu işi yapabilecek veliler arasından seçilmesidir.

Tablo 13 incelendiğinde velilerin okul-aile birliğinin yapısına ilişkin yaşanan sorunların çözümüne yönelik önerileri; birliğin yapısını tanıtmaya amaçlı toplantılar düzenlenmesi, yazılı ve görsel medya aracılığıyla bilgilendirme yapılması, aile ve okul arasında yaklaşmayı sağlayacak sosyal aktivitelerin düzenlenmesi ve okul-aile birliği üyelerinin titiz bir şekilde seçilmesi olduğu görülmektedir. Yapılan görüşmeler sonucunda veliler, okul-aile birliğinin işlevleri hakkında bilgi sahibi olmadıklarını bu yüzden de görev almak istemediklerini ifade etmişlerdir. Bu sorunun ortadan kaldırılabilmesi için ilk olarak bilgilendirme toplantılarının ve sosyal aktivitelerin düzenlenebileceğini belirtmişlerdir. Yapılacak olan sosyal aktiviteler okul-aile birliğine olan ilgiyi arttırırken okul-aile ilişkisine de olumlu yansımaları olacaktır. Veliler tüm bunların gerçekleştirilebilmesi için okul-aile birliği üyelerinin bu konuda yeterince bilgi sahibi olan, eğitime önem veren ve çevreyi tanıyan kişilerden seçilmesi gerektiği üzerinde durmuşlardır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmanın bulguları incelendiğinde yönetici ve öğretmenlerin okul-aile işbirliğine ilişkin olumsuz düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Yönetici ve öğretmenler velilerin ilgisizliğinden şikâyetçi iken, öğretmen-veli ilişkisine sekte vuran en önemli etkenlerin rehber öğretmen eksikliği ve maddi sorunlar olduğunu

düşünmektedir. Okul-aile işbirliğinin yetersiz olmasının sebepleri arasında velilerin çocuk eğitimi konusunda yeterince bilgi sahibi olmamalarının da önemli bir etken olduğu görülmüştür. Yönetici ve öğretmenler ailelerin okulu ve öğretmenleri desteklemesi gerektiğini düşünmektedir. Elde edilen bulgular incelendiğinde yönetici, öğretmen ve veliler okul-aile işbirliğinin sağlanabilmesi için sağlıklı bir iletişim gerçekleştirilmesi gerektiğini bunun için en önemli görevin okul-aile birliklerine düşüğünü ifade etmiştir.

Harrison’a göre (2003), eğitim bir bütünsellik; anne-baba, toplum, okul, öğretmen ve akranlar bu bütünün parçalarıdır ve hepsi birer eğitimidir. Dolayısıyla bütünün parçaları birbirini desteklemedikçe başarıya ulaşamayacaktır. Gökçe (2005)’ de yaptığı araştırma da bizim araştırmamızdaki sonuçlara paralel olarak okul yöneticileri ile öğretmenlerin ve velilerin karşılıklı iletişim sağlanması gerektiği konusunda tam bir görüş birliği içerisinde olduklarını belirtmiştir. Benzer şekilde Aslanargun (2007)’da yaptığı araştırmada “toplumsal yaşamda birçok sorunun nedeni olarak ortaya çıkan iletişimsizlik, okul-aile işbirliğinde de kendini göstermektedir. Okullarda bulunan okul-aile birliklerinin etkin bir şekilde işletilmemesi, okul-aile birliği toplantılarının verimli bir şekilde tam katılımı yapılamaması, okul-aile iletişiminde yaşanan en yaygın sorunlar arasında sayılabilir. İletişim sorunu ortadan kaldırılmadan, etkin bir okul-aile işbirliğini gerçekleştirmek mümkün görünmemektedir” sonucuna

ulaşmıştır. Bu bulgular araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmada okullarda rehber öğretmen eksikliğinin olduğu, öğretmenlerin rehberlik konusunda yetersiz kaldıkları, bu yüzden her okulda mutlaka bir rehber öğretmenin atanması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ünal (2004) yaptığı araştırmada ilköğretim okullarında rehberlik hizmetlerinin çok önemli ve gerekli olduğu sınıf rehber öğretmenlerin problemleri çözmeye yönelik yardım etme çalışmalarında yetersiz kaldıkları anlaşılmaktadır. Bu hizmetlerin bilimsel ve profesyonel düzeyde verilebilmesi için, ilköğretim okullarında, rehber öğretmenlere şiddetle ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. İki araştırmanın sonuçları da birbirini destekler niteliktedir.

Araştırmada öğretmenler, velilerin okula yalnızca sorun olduğunda geldiklerini, okula ve kendilerine yeterince destek olmadıklarını ifade etmiştir. Kınal (1991) tarafından yapılan "Okul-Aile Birliğinin Fonksiyonların Gerçekleştirme Düzeyi" ile ilgili araştırmada, öğretmenler ile veliler arasındaki iletişim çok sınırlı bir çerçevede gerçekleştiği, okulla işbirliği yapma konusunda velilerin yeterli çaba sarf etmediği, bunun da okul-aile işbirliğinin gerçekleşmesini engelleyen önemli bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çelik (2005)'de yaptığı araştırmada anne babaların okul-aile ilişkilerinde en çok sorun yaşadıkları konular arasında; öğretmenlerin aile ziyaretleri yapmaması, okulla ilgili kararların alınmasında velilerin fikrinin alınmaması, velilerin okula yalnızca çocukları ile ilgili bir sorun olduğunda çağırılması yer almaktadır. Bu bulgular araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Yönetici ve öğretmenler çocuğun eğitiminde okulun ve ailenin birbirine destek olması gerektiğini fakat ailelerin para isteneceği korkusuyla toplantılara gelmediklerini ifade etmiştir. Öğretmenler velilerin okula yalnızca bir sorun olduğunda geldiklerini düşünürken veliler de öğretmenlerin kendilerini yalnızca sorun olduğunda görüşmeye çağırdıklarını düşünmektedirler. Öğretmenler bu önyargının ortadan kaldırılabilmesi için velilerin takdir edilmek veya yalnızca görüş alışverişinde bulunmak için de okula davet edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Genç (2005) araştırmasında velilerin öğretmenlerle görüşmeye en çok problemle karşılaştıklarında geldikleri; öğretmenlerin de velileri öğrenci başarısız olduğunda veya disiplin problemi ile karşılaştığında görüşmeye davet ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Araştırmalardaki sonuçlar paralellik göstermektedir.

Araştırma sonucunda okul ile aile arasındaki kopukluğu giderecek olan okul-aile birliklerinin görev ve sorumluluklarını yeterince yerine getirmediği ortaya çıkmıştır. Okul-aile birlikleri aktif olmayan, kâğıt üzerindeki birlikler haline gelmiştir. Yönetici, öğretmen ve veliler, ailelerin okul-aile birliğinin görev ve yetkileri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını bu yüzden görev almak istemediklerini ifade etmiştir. Bu sorunun ortadan kaldırılabilmesi için okul-aile birliğinin yapısını ve amacını anlatan tek gündem maddeli toplantıların düzenlenmelidir. Özellikle okul-aile birliği başkanlarının bu işe istekli aktif kişilerden seçilmesi gereklidir. Yıldırım ve Dönmez (2008) okul-aile işbirliğine dair yaptıkları bir araştırmada çocuğun eğitiminde öğretmenin ya da okulun tek başına yeterli olamayacağını bu nedenle ailelerin desteğine ihtiyaç olduğunu ancak okul-aile işbirliğini kısıtlayan etkenlerin başında velilerin yeterince okula uğramamaları ve okulun para isteyeceği kaygısının geldiğini belirtmiştir. Kebeci (2006) ise yaptığı araştırmada okul-aile birliklerinin daha etkili olabilmeleri için toplantıların sıklıkla yapılması, eğitim düzeyi yüksek işinin bilincinde olan velilerden faydalanılması, öğretmenlerin konuya istekli olmaları, okul yönetiminin okul aile birliğine yardımcı olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Araştırmalardaki bulgular birbirini destekler niteliktedir.

ÖNERİLER

Sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. İlköğretim okullarındaki rehber öğretmen eksiklikleri bir an önce giderilmelidir.

2. Okullara maddi destek sağlayabilecek kaynaklar bulunmalıdır.
3. Ailelere çocuk eğitimi konusunda seminer, konferans ve anne-baba eğitimleri düzenlenmelidir.
4. Okullarda gerçekleştirilen toplantılar daha işlevsel hale getirilmelidir.
5. Yönetici ve öğretmenler tarafından aile ziyaretleri düzenlenmelidir.
6. Yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin birlikte katılabilecekleri sosyal etkinlikler düzenlenmelidir.
7. Okul-aile birlikleri işlevsel topluluklar haline getirilmelidir.
8. Velilerin okula karşı önyargıları yok edilmelidir.

KAYNAKÇA

Aslan, B. (1990). **İlkokullarda Okul-Aile İlişkileri**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Aslanargun, E. (2007). Okul - Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışması, **Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 18: 119-135.

Çelik, N. (2005). **Okul-Aile İlişkilerinde Yaşanan Sorunlar**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çelenk, S. (2003). Okul-Aile İşbirliği ile Okuduğunu Anlama Arasındaki İlişki, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 24, 3-39.

Çelenk, S. (2003). Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması, **İlköğretim-Online**, 2 (2), 28-34.

Çeviş, M. (2002). **Denizli Merkez İlköğretim Okullarındaki Okul-Aile İşbirliğinin**

Yönetici, Öğretmen ve Veli Tarafından İdeal ve Pratik Düzeyde Değerlendirilmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Fidan, N. ve Erden, M. (1993). **Eğitime Giriş**. Ankara: Meteksan Matbaacılık.

Genç, S.Z. (2005). İlköğretim 1. Kademedeki Okul-Aile İşbirliği İle İlgili Öğretmen ve Veli Görüşleri. **Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 2 (3): 227-243.

Gordon, T. (1993). **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**. (Çev: Emel Aksay ve Birsen Özkan). İstanbul: YA-PA Yayınları.

Gökçe, E. (2000). İlköğretimde Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesi, **IV. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu**, 15-16 Ekim 1998, Pamukkale Üniversitesi Denizli, PAÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 7, Özel Sayı.

Gümüşeli, A. İ. (2004). Çağdaş Okul Müdürlerinin Liderlik Yeterlikleri Ve Türk Eğitimcilerinin Bu Konudaki Görüşleri, **Özel Okullar ve Eğitim Yönetimi Sempozyumu**, 25-27 Ocak 2004, Antalya

Harrison, S. (2003). **Mutlu Çocuk**. (Çeviren, Murat Sağlam). İstanbul: Dharma Yayınları.

Işık, H. (2007). **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Gerçekleştirilen Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Anne-Baba Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Karasar, N. (2005). **Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İnkeler, Teknikler**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,

Kazak, E. (1998). **Okul-Aile İşbirliği ve Sorunları**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

- Kebeci, S. (2006). **Okul-Aile Birliğinin Okul Performansı Üzerinde Rolü**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kıncal, R. Y. (1991). **Okul Aile Birliğinin Fonksiyonlarını Gerçekleştirme Düzeyi**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kıncal, R. Y. (1999). **Ailenin Eğitimsel Fonksiyonları**, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları
- Özçınar, Z. (2003). **Öğretmen-Öğrenci-Velilerin İletişimsel Yeterlilikleri ve Öğrenci Başarısıyla Olan İlişkisi**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Resmi Gazete. (2005). Milli Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği. 31.05.2005/25831
- Sevinç, M (2003). **Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar**. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları,
- Starr, L. (2003). A Dozen activities to Promote Parent Involvement. http://www.educationworld.com/a_admin/admin1 adresinden 10. 08. 2007 tarihinde alınmıştır.
- Şişman, M. ve Turan S. (2004). **Eğitim ve Okul Yöneticiliği**, (Editör, Yüksel Özden), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şişman, M. (2002). **Eğitimde Mükemmellik Arayışı Etkili Okullar**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ünal, E. (2004), İlköğretim Okullarında, Profesyonel Olmayan Rehberlik Çalışmaları Ve Eksikliği Hissedilen Hizmetler (Demirci Örneğinde İdareci Ve Öğretmenler Üzerine Bir Araştırma), **XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı**, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2006). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Seçkin
- Yıldırım, M.C., Dönmez, B. (2008). Okul-Aile İşbirliğine İlişkin Bir Araştırma (İstiklal İlköğretim Okulu Örneği). **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, 7 (23): 98-115.
- Yörükoğlu, A. (1980), **Çocuk Ruh Sağlığı**, Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.